

140A

campament-aplec de tardor

**ermita de Iurdes
vilanova i la geltrú**

a. e. talaia

7 i 8 d'octubre 1972

— 1300 PSCA —

La Caixa d'Estalvis del Penedès

**és present
en
tota manifestació
cultural
i artística**

agrupació excursionista talaia

vilanova i la geltrú

c/. anselm clavé, 3 - tel. 893 12 57

SECCIONS:

MUNTANYA
CULTURA
FOTOGRAFICA
ESQUI
AMICS DE LA SARDANA
GRUP ESPELEO TALAIA
GRUP ESCALADA I ALTA MUNTANYA

ADHERITS A:

Federació Catalana Muntanyisme
Federació Catalana d'Esquí
Associació Espanyola de Camping
i Caravaning
Comité Regional d'Exploracions
Subterrànies

SALUTACIO

A.E. TALAIA

**BIBLIOTECA
ARXIU**

Quan, com cada any, la Talaia s'obra altra vegada per oferir a tots una festa de muntanya, us confessem que hem tingut els nostres dubtes i vacil·lacions, en iniciar la tasca d'organitzar el Campament-Aplec. Si la realització d'aquest acte ha arribat a trontollar, no ha estat res més que per l'ingrata i progressiva presència d'algunes colles d'individus, que amb el seu insolent comportament, vénen a trencar l'harmonia que regna entre els excursionistes acampadors.

Siguem, però, una mica més optimistes i veurem con enguany l'acampada serà un èxit i que per fi, s'imposarà el seny per damunt de la mala educació.

La Talaia, doncs, us desitja una vegada més que l'estada al Campament-Aplec a l'Ermida de Lurdes sigui una agradable mostra d'amistat i companyonia.

El molí d'en Galtés

El molí d'en Galtés és un dels ja inventariats molins de les ribes del Foix. Pertany al terme municipal de Castellet, tocant el de Cubelles; es troba a la part esquerra de la carretera de Vilanova a l'Arboç i s'escau sota la Talaia, molt a prop del Santuari de Lurdes. De fet, Lurdes està situat dins la finca de l'antiga masia que abans fou molí fariner i per acudir a l'esmentat Santuari cal travessar la riera mitjançant el pontarró del camí que mena al Molí d'en Galtés. Aquest preciàt camí surt de la part de ponent de la carretera, una mica més amunt de Can Cucurella.

Com anem a veure i alguns ja ho saben, la història de Lurdes està molt vinculada als estadants del Molí d'en Galtés.

Aquest molí, a part de conservar algunes de les estances pròpies del seu treball, encara disposa d'una bassa o dipòsit de marges reforçats per contraforts, dins el qual emmagatzemaven el poc cabdal que circulava pel llit de la riera, gràcies a una resclosa que hi havia més amunt i a un rec que baixava per on avui hi ha el temple. Una vegada la bassa era plena, feien dollejar l'aigua sobre una roda de paletes i aquesta movia les moles. A la sortida del molí es veu l'arcada per on s'escolava l'aiguavés altre cop cap al riu. Actualment el molí està habilitat per masia residencial, però no se la coneix per diferent nom que l'antic.

Segons el Cadastre de Vilanova de l'any 1739, Joseph Galtés era propietari de diverses peces de terra properes al molí del Salze, aquest ja dins el municipi de Cubelles, les terres del qual enfrontaven amb les d'en Rovirosa de Rocacrespa. En Galtés potser era l'amo del Salze, ja que a més de les referides peces, tenia tot el fondo, la muntanya de sobre les oliveres de davant l'esmen-

tat molí. Es possible, doncs, que el preciàt Galtés fos el poseïdor d'ambdós molins, el del seu nom i el del Salze.

Que ho era del primer no hi ha dubte. Quan a l'any 1779, a la llibreta de comptes d'en Rovirosa de Rocacrespa es parla del molí, ho fa en aquests termes: "al Pastor del **molí del Galtés**". L'any 1780 escriu: "**del molí del Galtés**" quan es refereix a las cabres del pastor, i el 1785: "he deixat un Ramat de Cabres a Joseph Pastor del **Molí d'en Galtés**".

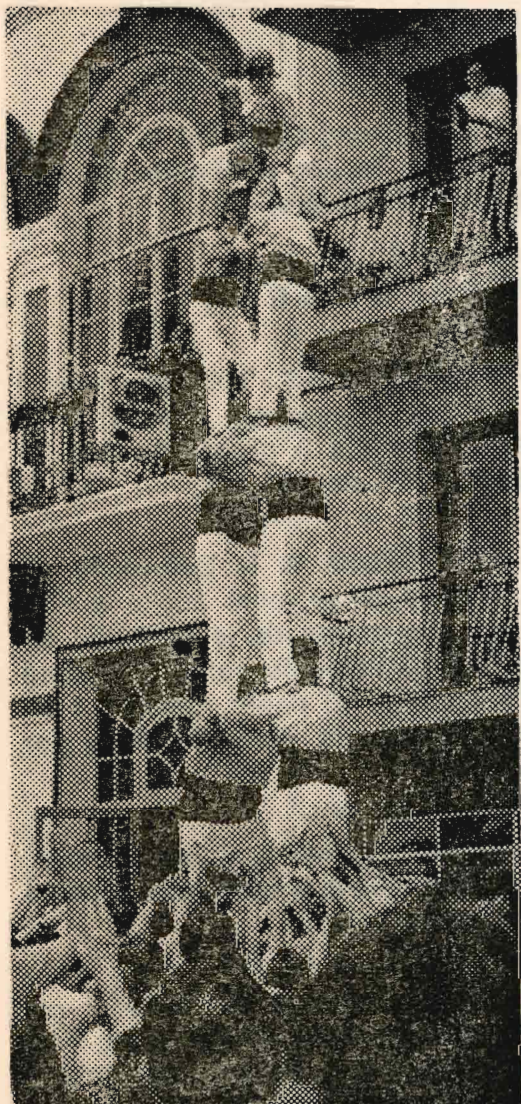
Sembla que la descendència masculina minvà durant el segle XIX i l'any 1880 eren propietaris del molí el vilanoví Ceferí de Ferret i de Martí (de nissaga marinera) i la seva muller Antònia Galtés. Aquest matrimoni fou el que decidí construir per complet el Santuari dedicat a la verge de Lurdes, el qual edificaren dins les seves pertinences.

Anys abans, el 1844, el somatent de Cubelles havia capturat un bandoler al Molí d'en Galtés. Li deien el "Ferrot de Vilanova" i era l'únic supervivent de la cèlebre partida que comanava Josep Gasol de Montmell, conegut pel "Cras-toner".

Com dèiem, Ceferí de Ferret i la seva esposa Antònia Galtés volien fer un Santuari. L'any 1886 la capella quedà adscrita a la Santa Casa de Loreto i sota seu es construí una espècie de gruta semblant a la de Lurdes de França, però en petita escala. Pel maig se celebrà una solemne festa religiosa. Les obres encara no s'havien enllestit el 1891 i pel seu acabament fou promoguda una subscripció.

El dia de la festivitat de Ntra. Sra. de Lurdes de l'any 1902 morí Ceferí de Ferret, creador del Santuari i propietari del molí d'en Galtés. La vídua, a petició dels creients, decidí celebrar cada any la festa patronal de l'ermita. Des de 1936 Lurdes estigué tancat i quasi abandonat.

Els castellers també hi serem

Quan al migdia, al campament de la Talaia, se senti l'aspre so de la gralla, pensarem: els "Boirdegassos" són aquí. Si, hi serem per aixecar els nostres castells, al mig del camp, en una trobada tradicional de soca i arrel.

El casteller sempre que ha d'anar a fer castells desitja que allí on els ha d'alçar, la gent l'ajudi, és a dir, formi part d'aquest cos que és la pinya. Quan això s'aconsegueix, quan no hi ha algú que nega la seva col·laboració al castell, és la perfecta comunió entre els castells i el poble, entre el progrés i la tradició.

Quan ets a la "pinya", quan els teus braços ajuden els altres i uns altres els teus, quan sents sobre les espatlles el pes d'algun home que s'enlaira castell amunt, quan tots els cossos s'apinyen tremolosos per l'esforç final, esperant el toc final de l'"aleta" que senyalarà la culminació del castell, sents una immensa alegria. Després, la baixada. Ràpida. Entre crits de joia.

Qui no ha sentit mai aquestes sensacions no pot estimar el fet casteller. Proveu-ho un cop, i de segur que en escoltar la gralla, el cor us bategarà més, amb més força.

Sixte

El molí d'en Galtés

(Ve de la pàgina anterior)

El 1954 els pares Caputxins adquiriren la finca per a casa de repòs. Els frares se n'anaren un cop morí el P. Pacífic de Vilanova l'any 1958.

El paratge passà a mans del senyor Gibert, el qual, en un pou trobà aigües sulfuroses. Era el 1964. Es van fer obres però no van servir per res. Actualment tot plegat és propietat de la Sra. Montserrat Llarisó Vda. d'Estadella.

Com hem vist, les vicissituds de Lurdes i del Molí d'en Galtés han anat apallades. Un i l'altre lloc han deixat d'ésser útils pel que van ésser creats. Això, no obstant, tant de bo l'existència

de la capella arribi a tenir l'antiguitat de la seva veïna farinera.

Vicenç Carbonell

Bibliografia

J. Virella, "Los molinos de la ribera del Foix", a "Villanueva y Geltrú", número del 3 d'agost de 1966.

J. Virella, "La petita història del Santuari de Lurdes del riu Foix", a "Campament-Aplec de Tardor" de la Talaia, l'any 1969.

A. Virella, "Vilanova i la Geltrú" (Imatges de la ciutat i de la comarca), pàgina 203.

NOTES D'INTERES

La venda de tickets per als cotxes serà a càrrec dels vocals de torn al nostre estatge social, carrer Anselm Clavé, n.º 3, Telèfon 8931257, de 8 a 9'30 del vespre. Al mateix temps, també podran fer-se les inscripcions per les tendes, i per participar al Cross. L'últim dia de inscripció de tendes serà el 3 d'Octubre.

Queda totalment prohibit dins el Campament fer FOC DE LLENYA.

No serà permesa la penetració de cap mena de vehicles dins el Campament. Serà habilitat un aparcament, degudament senyalitzat.

Es facilitarà palla als acampadors proveïts de màrfegues, així com també es donaran bosses per les deixalles.

No es permetrà de pernoctar dins l'ermita.

Hi haurà servei de vi i refrescos.

Aigua potable a la font, a 50 mts del Campament.

El servei sanitari del Campament serà a càrrec de la Creu Roja.

El servei d'informació serà a càrrec de tots els membres de l'organització, que s'identificaran per un distintiu que els acrediti com a tals.

Podran adquirir-se goigs de la Mare de Déu de Lurdes al preu de 5 pessetes l'exemplar.

Cal respectar el lloc on es troba el Campament, no trencant arbres o plantes, ni llançant llunes, papers o qualsevol altre objecte.

Col·laboreu en els actes que es realitzin, especialment en el Foc de Camp, per al qual es farà la inscripció prèvia.

Un cop finalitzat el Foc de Camp, hom haurà de fer un SILENCI RIGUROS.

L'organització es reserva el dret de plegar la tenda dels qui facin xirinola i foragitar-los.

III Concurs de Dibuix Ràpid

(Infantil i Juvenil)

que serà desenvolupat durant el Campament-Aplec de Tardor a l'Ermita de Lurdes, el dia 8 d'Octubre.

B A S E S

1.ª— **PARTICIPANTS:** Tots els nens i nenes i joves, compresos entre 6 i 18 anys. Seran formats 3 grups: de 6 a 10 anys; d'11 a 14 i de 15 a 18.

2.ª— **INSCRIPCIO:** A la Secretaria de l'Aplec, situada en el local anexe a l'Ermita, previ abonament de la quantitat de 10 ptes. Els participants seran portadors de llapis i goma. El paper, timbrat, i altres estris necessaris, seran facilitats per l'organització.

3.ª— **TEMES:** Versaran sobre l'Ermita, la natura circumdant o qualsevol aspecte del Campament-Aplec.

4.ª— **PLAÇ:** L'entrega de paper i estris serà efectuada puntualment a les 9'30 del matí. A les 10'30 també puntualment, els participants lliuraran els treballs a la Secretaria.

5.ª— **JURAT:** Serà format per membres de solvència artística, els quals deliberaran immediatament després de la recepció dels dibuixos.

6.ª— **PREMIS:** N'hi haurà per als tres primers classificats de cada grup.

7.ª— **EXPOSICIO:** Després de la deliberació del Jurat, els treballs seran exposats al públic.

8.ª— **IMPREVISTOS:** Qualsevol circumstància que no pugui ésser prevista en aquestes Bases serà resolta per la Comissió organitzadora del Concurs.

Programa d'Actes

DISSABTE, DIA 7

A les 19.— Obertura oficial del Campament-Aplec. Hissada de banderes i gallardets.

A les 22.— Foc de Camp.

A la 1.— Silenci absolut.

DIUMENGE, DIA 8

A les 7.— Autocars anada. Sortida de la Rambla Samà davant del Grup Escolar.

A les 7'30.— Joiós despertar. No s'admeten protestes.

A les 8.— VIII Cross Talaia, Vilanova - Cim Talaia - Lurdes.

A les 8'45.— Cross infantil.

A les 9.— Santa Missa a l'ermita.

A les 10'30.— III Concurs de Dibuix Ràpid (Infantil i Jovenil).

A les 10.— Ginkama femenina i masculina.

A les 11.— Gran Audició de Sardanes, Cobla La Principal del Camp. Patrocinada per la Caixa d'Estalvis del Penedès.

A les 12.— Actuació de la Colla de Castellers "Bordegasos de Vilanova" que aixecaran els seus pilars, torres i castells.

A les 13'30.— Repartiment de premis del Cross, Ginkama i Concurs de Dibuix Ràpid.

A les 15'30.— Jocs Infantils. (Xocolatada, Trencar l'olla, Carreres de sacs).

A les 16'30.— Gran Festival de CANÇO.

A les 18.— Clausura del Campament-Aplec i Cant dels Adéus.

A les 18'30.— Autocars de tornada.

AGRAIMENT

A tots aquells que col·laborant amb nosaltres han fet possible aquest Campament-Aplec:

Sra. Montserrat Llarisó, Vda d'Estadella, propietària del terreny.

Delegació de Vilanova i la Geltrú de la Creu Roja.

Tintoreria ALBA

COBEGA, S. A. de Vilanova i la Geltrú.

CAIXA D'ESTALVIS DEL PENEDES de Vilanova i la Geltrú.

Gràfiques Vilaseca.

Taller de Relotgeria J. SIVILL

Secció d'Atletisme del Patronat d'Esports.

JOIERIA "SUIZA".

Els castellers, sardanistes d'altura

Tots els homes del món —presos individualment o formant nacions grans o petites— tenen un foc interior, per sort encara no legislable, que és criminal voler apagar o, pitjor encara, voler que sigui substituït per un altre.

Amb motiu d'aquest aplec de Lurdes és avinent parlar dels castells humans i de la sardana perquè aquestes dues manifestacions de la nostra manera de ser s'hi troben, i perquè, relacionant-les, podem treure conclusions que crec que defineixen aproximadament la nostra manera d'actuar. Les manifestacions més lluminoses d'aquest país tenen una característica en comú: la popular, adjectiu derivat de poble, no de ramat. Encara que avui semblen més això que no pas allò. I la sardana i els castells, tot i tenir aquest caràcter popular, tenen una altra gràcia: són fets artístics, és a dir, cal un aprenentatge mínim. La sardana i els castells són fets inseparables d'una plaça de la Vila. Aquest lloc, a l'aire lliure, els dona el caràcter popular. Els que ballen sardanes es donen les mans tocant de peus a terra i els que pugen una torre castellera simbolitzen donar-se-les abraçant-se a uns quants metres d'alçada. Tot ve al mateix: un desig d'unió, que tant s'allunya de la unitat com de la uniformitat.

Seria llarg ara parlar de totes les coses constructives que s'han dit sobre la sardana i els castells. D'altra banda, i per desgràcia, aquest país ha tingut bastants "desmitificadors", senyors que, sovint equivocant-se d'enemics, es dediquen a criticar malament fets que el poble manté. Però ells, és clar, no s'hi han barrejat. Potser caldria anotar unes paraules del poeta Palau i Fabre que fan

adonar de la visió universal que hi ha en la sardana: "El dia que els pobles del món busquin una dansa per a expressar-se i per a expressar llur germanor, es trobaran, segurament, amb la sardana". També pot adduir-se a aquests que veuen la sardana com una manifestació purament casolana i localista el testimoni de dos homes universals, precisament no catalans: l'andalús Picasso i el poeta francès Louis Aragon. El pintor malagueny fa un dibuix excepcional de la rotllana i a sobre hi posa el Colom de la Pau, i de tot aquest conjunt se'n despren un alè, un aire, un crit que, pel que es veu, no interessa a aquests "desmitificadors". I el poeta francès diu el següent en una llarga poesia dedicada a la sardana Santa Espina:

Je me souviens d'un air qu'on ne pou-
[vait entendre
sans que le cour battit et le sang fût
[en feu
sans le feu reprint comme un coeur
[sous la cendre
et l'on savait enfin pourquoi le ciel est
[bleu.

Els que ballen i escolten sardanes, a més de ser i voler dir altres coses, són la cadència musical rítmica feta moviment, són la perfecta obertura espiritual en un cercle tancat físicament, a vegades bonyegudament tancat. Els que pugen i ajuden a pujar una torre castellera són la força i el tremolar davant el fet tan comprometedor d'haver de mantenir durant uns segons l'enxeneta, símbol —per desgràcia només símbol— de la llibertat.

Xavier Garcia i Pujades

La Riera de Viloví

Una de les branques del Foix amb un permanent cabdal d'aportació, és la riera que baixa des de les estribacions de la Serra de Font-rubí fins als contorns de Vilafranca, concretament prop de Santa Margarida, on s'ajunta a la principal artèria hidrològica del Penedès.

Al peu de l'allargada serra que s'esten des del Castell de Font-rubí a la Casa Vella del Bolet, i concentrats entorn del poblet de l'Avellà, hi ha diversos manantials, algun força cabdalós, que originen una colla de torrents i rieretes com són les del Bolet, San Andreu, Can Barraló, l'Avellà, Raimundet, Les Baltanes i Mas Moió, la majoria de les quals condueixen un minso però sempre continuat reguerall d'aigua. A la riera de Sant Andreu li dona el nom l'antiga capella romànica, de la qual actualment en prou feines podem veure part de l'àbsis i els murs enrunats dalt d'un turonet proper a la carretera de Font-rubí a Guardiola.

Tots aquests torrentets s'ajunten a les immediacions del caseriu de La Massana, formant-se la riera del mateix nom. Uns centenars de metres abans d'ajuntar-se les rieres de Les Baltanes i del Mas Moió, en un curt trajecte circulen paral·leles a poca distància, separant-se a continuació i formant entremig un promontori conegut amb el nom d'Alzinar de la Massana i en el qual s'han fet nombroses i interessants troballes arqueològiques que indiquen la pretèrita existència d'un poblat ibèric. Els fragments de terrissa hi abunden en quantitat aclaparadora i, personalment, vaig recollir-hi una moneda amb la inscripció COSE.

Poc més enllà de l'aiguabarreig de les rieres esmentades, dalt d'un turonet podem veure la capella de Sant Joan de la Massana, més coneguda en l'actualitat amb el nom d'ermita de Santa Apol·lònia, d'origen romànic i actualment ta-

piada i sense culte. Molt a prop hi ha la gran masia de La Massana, que dona nom a un nucli de masies escampades en el vèrtex divisor dels termes de Font-rubí, Torrelles de Foix i Sant Martí Sarroca. La riera de la Massana passa per sota el pont del camí veïnal que va de la Rovira Roja a Guardiola, i atansant-se a aquesta darrera població, capital del terme, creua la carretera de Vilafranca en les immediacions del caseriu de Can Samison, un altre conjunt de masies dispersades.

La riera segueix dins el terme de Font-rubí, però tocant quasi al poble de Viloví del Penedès, agafant en aquest sector el nom definitiu i entrant en el paratge conegut per Bosc dels Graus (la gent del país acostuma dir Les Graus), formant-se en el llit diversos gorgs al peu de les terroses timbes per entre les quals discorre. Aquest indret és molt visitat per la gent del Penedès afeccionada a les fontades. Anualment, en la diada del primer de maig, s'hi celebra un gran aplec al qual acudeix gent de tota la comarca. Per la Primavera d'enguany fou el lloc escollit per celebrar-hi la nostra II Acampada Infantil, en el curs de la qual els menuts localitzaren gran quantitat de fragments de sílex en un punt on segurament hauria existit un taller lític on l'home primitiu construïa atuells de tall d'aquell material.

Sortint de l'atapeït bosc, la riera passa pel costat del Salabret, indret on es diu que hi havia un antiquíssim cementiri, ja que llaurant foren descobertes casualment algunes tombes. Es passa novament per sota la carretera de Vilafranca a Font-rubí, i ens queda a la dreta l'antiga parròquia de Viloví, Santa Maria de Vallformosa, amb el destarallat cementiri que li fa costat. Es notable en aquest sector la masia de la Pineda, amb bells finestrals gòtics.

Ara la riera discorre per una ampla planura en la qual predomina la vinya. Per sobre Viloví destaquen els turons de Les Guixeres, i més cap a Ponent, el castell de Sant Martí Sarroca. Cap a Migdia la planura queda tancada pels turons bessons de Sant Jaume i Sant Pau. El corrent d'aigua que anem seguint es dirigeix vers el peu d'aquest darrer pujol, en el punt ocupat pel poble de Pacs. El riuet separa aquesta població de la seva parròquia de Sant Genís, la qual es pot abastar travessant un pontet. En aquells rodals, igualment com a Viloví, hi ha pedreres d'extracció de guix, i a més forns d'elaboració de calç. El petit poble de Pacs presenta un conjunt sensiblement circular, com si hagués estat encerclat per una muralla. En algunes cases es veuen detalls arquitectònics que evidencien la seva antigor. En aquest sector la riera també és coneguda amb els noms de les Bruixes o de Pacs.

Contornejant el turó de Sant Pau entrem en el terme de Vilafranca, tornant a discórrer entre vinyes i altres cultius. Aquí la riera adquireix una nova denominació, Riera de la Llibra, Llitrà o Vidrà, segons antics documents que hi fan referència. Passant per sota la carretera N-340, entra en el terme de Santa Margarida i els Monjos, i enfront de les seves indústries del ciment, tocant a la línia fèrria, passa a ajuntar les seves aigües, que ja han perdut el qualificatiu de cristal·lines en arreplegar les aportacions del claveguerat vilafranquí, amb les també llaroses aigües del riu Foix.

Joan Virella

La realització d'aquest Butlletí-programa ha estat possible gràcies a la col·laboració de JOSEP BLANES, JOAN VIRELLA, XAVIER GARCIA, SIXTE MORAL, VICENÇ CARBONELL i XAVIER CAPDET.

PORTADA: Ermita de Ntra. Sra. de Lurdes. Aquarel·la de Joaquim Budesca.

ORGANITZACIO

L'organització d'aquest Campament Aplec serà a càrrec de les següents persones.

CAP DEL CAMPAMENT-APLEC:

Xavier Capdet

SECRETARI:

Maria Carme Barceló

TRESORER:

Antoni Llurba

GINKAMA:

Albert Bayo
Cristòfor Fabré

SARDANES:

Manuel Prats
Amics de la Sardana

PUBLICITAT:

Salvador Butí

FOC DE CAMP:

Josep Blanes

CONCURS DE DIBUIX RAPID:

Montserrat Barti
Secció de Cultura

CROSS:

Joan Ramon Gàlvez
Secció d'Atletisme del
Patronat d'Esports

FESTIVAL DE CANÇO:

Xavier Capdet

JOCs INFANTILS:

Tina Moya

AUTOCARS:

Antoni Llurba

MATERIAL:

Isidre Llaveries
Jordi Ràfols
Secció de Muntanya

DIA: 8 d'Octubre

HORA: 11 del matí

LLOC: CAMPAMENT - APLEC DE TARDOR
Ermita Ntra. Sra. de Lurdes

Gran Audició de Sardanes

Cobla La Principal del Camp

Organitzat per
els «Amics de la Sardana»
de l'Agrupació Excursionista Talaia
sota el patrocini de la

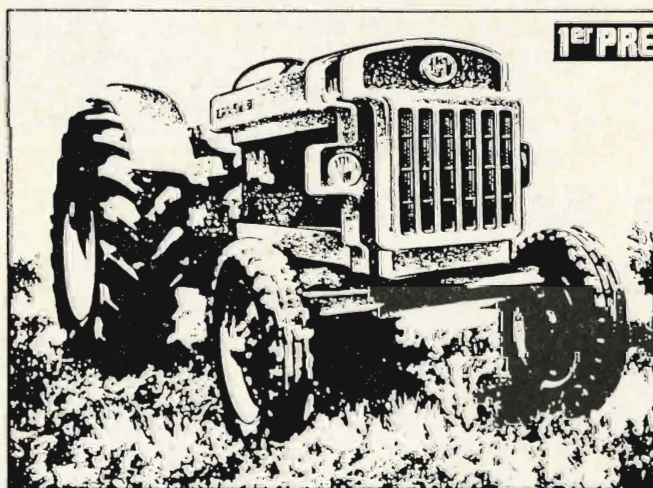
Caixa d'Estalvis del Penedès

Caja de Ahorros del Penedès

más de
3,000,000
en premios
o su valor en pesetas

sorteo de más de tres millones de pesetas

1º PREMIO

UN TRACTOR AGRICOLA, con remolque y aperos, a elegir libremente de cualquier marca y por un valor máximo de PTAS. 250,000

2º UN COCHE, Seat 124, Morris o Renault 12, equipado convenientemente, hasta PTAS. 150,000

3º UN COCHE, Citroën 8, Renault 6, o similar cuyo precio no sobrepase de PTAS. 125,000

4º UN COCHE, inferior 9 HP, Seat 127, Simca 1000, o Mini-Morris, por un total de PTAS. 100,000

Y ADEMÁS...

100 premios de 10,000 pesetas PTAS. 1,000,000

1000 premios de 1,000 pesetas PTAS. 1,000,000

1.000 premios de 500 pesetas PTAS. 500,000

cualquiera de ellos puede ser suya

SORTEO: 15 NOVIEMBRE 1972